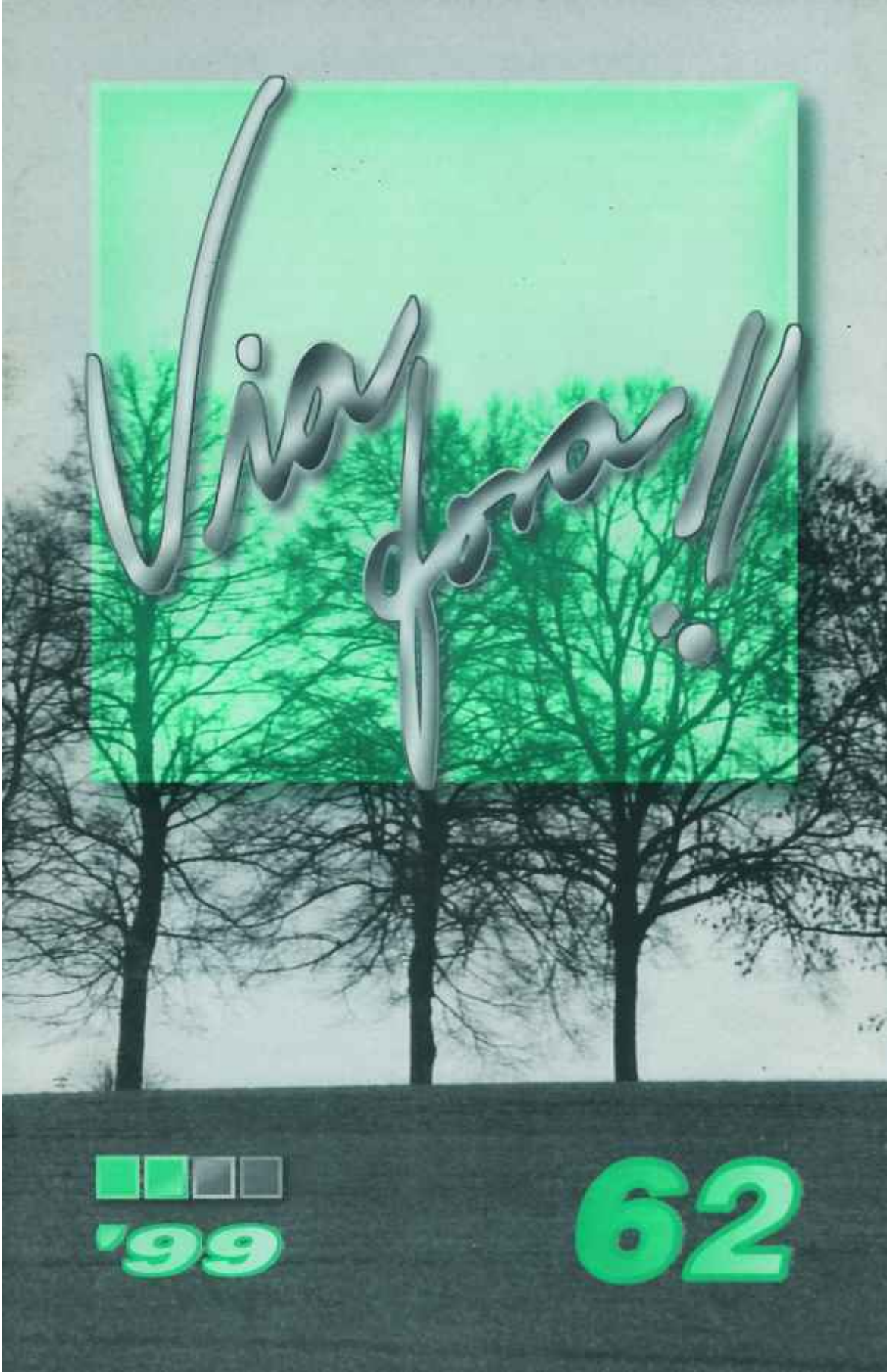
Via Foca!!
'99
62

Via fora!! és una publicació que apareix l'hivern del 1984, fruit del treball d'equip de l'associació cultural **enllaç**, i des d'aleshores continua publicant-se amb una tossuda periodicitat trimestral.

Els primers números —amb el subtítol 'Publicació per a la gent culturalment activa'— es dirigeixen a totes aquelles persones que porten a terme alguna activitat de dinamització cultural. Poc a poc, en incrementar la relació amb altres publicacions afins d'arreu del món, Via fora!! es va convertint en una plataforma de difussió d'idees sobre noves maneres d'entendre la societat i les seves relacions amb el medi. Així, s'hi publiquen articles sobre temes tant diversos com ara les relacions humanes, els mecanismes del poder, els conflictes ètnics i nacionals, els models econòmics, el coneixement del propi cos, l'explotació nord ➪ sud, la degradació del medi natural, els sistemes cooperatius, la gestió dels recursos o la participació política, sempre des d'un punt de vista innovador, amb un triple objectiu:

- ✓ informar sobre els debats ideològics i les experiències pràctiques que s'estan duent a terme arreu del món,
- ✓ provocar la reflexió individual i col·lectiva al voltant d'aquests temes, i
- ✓ apuntar possibles línies d'acció envers petits canvis dins d'una perspectiva global.

Via fora!! is a plublication which appears within the winter of 1984, fruit of the group work of the cultural association **enllaç**, and since then it continues being published with a quarterly obstinated periodicity.

The first issues —with the subtitle 'Publicació per a la gent culturalment activa'— were directed to all those people who carried out some activity of cultural dynamization. Gradually, with the increase of relationships with other similar publications all over the world *Via Fora!!* is becaming a platform for the diffusion of ideas concerning new ways to undestand society ans its relationships with the environement. Then, there are published articles about subjects as diverses as human relationships, mechanismes of power, ethnic and national conflicts, economical patterns, the knowledge of the own body, North ➪ South explotation, the degradation of natural environement, cooperative systems, the resourcers management or the political participation, always from an innovating point of view, with a triple objective:

- ✓ to inform about ideological debates and practical experiences carried out all over the world.
- ✓ to promote individual and collective reflexion concerning these subjects, and
- ✓ to point out possible action lines towards small changes within a global prespective.

Via fora!! estas eldonaĵo kiu aperis vintre de 1984, kiel rezulto de la teama laboro de la kultura asocio **enllaç** kaj de tiam daŭre aperas kun konstanta trimonata ofteco.

La unuajn numerojn —kun la subtitolo 'Eldonaĵo por homoj kulture aktivaj'— oni adresis al tiuj personoj kiuj plenumis iun ajn aktivaĵon pri kultura aktivigo. Iom post iom kiam plimultigas la rilatoj kun aliaj similaj eldonaĵoj en la tuta mondo, *Via fora!!* iom post iom farigas kvazau platformo por disvastigo de ideoj pri novaj manieroj kompreni la socion kaj giajn rilatojn kun la medio. Tiel, oni aperigas en gi artikolojn pri tiel diversaj temoj kiel la homrilatoj, la meanismoj de la povo, la etnaj kaj naciaj konfliktoj, la ekonomiaj modeloj, la kono de la propra korpo, la ekspluatado nordo ➪ sudo, la degenerado de la natura medio, la kooperativaj sistemoj, la mastrumado de la rimedoj au la politika partopreno, nepre el noviga vidpunkto, kun triobla celo:

- ✓ informi pri la ideologiaj debatoj kaj la praktikaj spertoj kiuj okazas en la tuta mondo.
- ✓ provoki la individuan kaj kolektivan pripensadon cirkau tiuj temoj.
- ✓noti eblajn agadliniojn cele al malgrandaj sangoj ene de totala perspektivo.

ALIMENTS TRANSGÈNICS: UNA CRIDA A LA REFLEXIÓ

Sovint, a l'hora de posicionar-nos en un assumpte rellevant, ens deixem guiar sobretot pels nostres prejudicis; per tal de no posar en perill el nostre fràgil equilibri interior, acabem per menystenir el coneixement serè d'una realitat que percebem com potencialment trasbalsadora.

El dels aliments transgènics és un tema en què és molt fàcil seguir en mans dels propis prejudicis i ignorar, així, una realitat que ens mostra els riscos dels productes obtinguts a través de l'anomenada agricultura transgènica —aplicació de l'enginyeria genètica als conreus agrícoles—, algun dels quals molt probablement ja haurem menjat sense saber-ho. De moment, estan clares algunes de les conseqüències socials negatives que resultarien de la imposició d'aquest nou model agrícola: a) l'alimentació de la major part de la població mundial quedaria en mans d'empreses privades (subministradores de les llavors i dels productes químics necessaris per fer créixer les plantes) i, per tant, fora del control del conjunt de la societat; b) s'ha iniciat un procés accelerat de «privatització de la natura»: es pot patentar qualsevol ésser viu (planta o animal) i en cas de voler-lo comercialitzar s'han de pagar drets al propietari de la patent; així, el sistema de patents està facilitant una immensa acumulació de poder econòmic i social en mans d'una minoria; c) es posaria en perill l'«agricultura de subsistència» que encara practiquen 1.400 milions de camperols a tot el món, que segueixen fent servir les seves pròpies llavors; precisament per aquest fet, aquests camperols són el principal objectiu de mercat dels cultius transgènics; d) implicaria un procés d'homogeneització cultural a nivell planetari, fruit de la nova manera de concebre la vida com una simple llista de substàncies químiques, que poden ser manipulades per grups privats que només es guien pels criteris de la rendibilitat i el benefici propi a curt termini.

També estan prou clares algunes conseqüències ecològiques negatives, com ara l'increment de l'ús de productes químics, la pèrdua de biodiversitat (les mateixes plantes es cultivarien a tot arreu), la contaminació de cultius pròxims als cultius alterats genèticament (a través de la pol·linització) i diversos desequilibris en les poblacions animals, que poden afectar negativament la pròpia reproducció de les plantes. Tanmateix, no estan gaire clares les conseqüències futures de caire més generals que els cultius transgènics poden causar en l'equilibri ecològic, com tampoc sobre la salut humana, donat que no es té coneixement dels milers d'efectes que pot causar la introducció d'un gen estrany en un organisme.

Aquesta situació d'incertesa, associada a la possibilitat de desequilibris a gran escala, fa més necessària que mai l'aplicació del principi de precaució, que ja l'Agenda 21 Local —tal com s'està aplicant a Europa— considera un dels cinc principis bàsics de la gestió ambiental. Una mostra de precaució són les diverses iniciatives ciutadanes a favor d'una moratòria en la comercialització de productes procedents de cultius transgènics, fins que no siguin ben coneguts els seus efectes a llarg termini sobre la salut humana. Nosaltres, tanmateix, ja en tindríem prou amb el coneixement de les conseqüències negatives de l'agricultura transgènica sobre la igualtat i la sobirania dels pobles.

Per tot això, ara tenim ara l'oportunitat de reflexionar sobre els nostres hàbits de vida i sobre el possible impacte que la nostra participació, i la de la nostra comunitat, pot tenir en el destí de la humanitat. Perquè no n'hi ha prou amb discutir sobre què mengem, o sobre l'etiquetatge dels productes transgènics, que és una manera subtil de legitimar la seva presència a les botigues. També cal debatre si volem donar el nostre suport a l'extensió mundial de l'experiment transgènic, i a la presa de decisions de forma no democràtica, i a l'ús irresponsable dels coneixements científics, i a ...

Via fora!! Núm. 62, Volum VII. Primavera '99

NOU TESIS SOBRE CULTURA I INTERCULTURALITAT

Raimon Panikkar

En el decurs del primer trimestre de 1999, el Fòrum Universal de les Cultures - Barcelona 2004 va organitzar un diàleg sobre relacions interculturals a través d'Internet. L'entitat encarregada d'impulsar-lo va ser la Fundació Vivarium i el seu director, Raimon Panikkar, va escriure els nou punts següents com a document de partida del diàleg. Donat l'interès intrínsec del text, VIA FORA!! ha decidit rescatar-lo de l'espai virtual i fixar-lo sobre el paper, amb la intenció que així pugui arribar al públic no internauta. Tanmateix, aquells que vulguin conèixer els resultats d'aquest diàleg, poden consultar l'informe final del mateix a http://www.barcelona2004.org/dialegs.

In the course of the first quarter of 1999, the Forum Universal de les Cultures - Barcelona 2004 organised a dialogue via internet on intercultural relations. The entity in charge of promoting this event was Fundació Vivarium, and its director, Raimon Panikkar, put down the following nine points as matters to be discussed during this dialogue. In view of the intrinsec interest of the text, Via Fora!! has decided to rescue it from virtual space and put it down on paper, so that it can reach the public not accustomed to web surfing. Nonetheless, those of you who would like to know the results of this dialogue can consult its final report at http:www.barcelona2004.org/dialegs.

Dum la unua trimestro de 1999, la Universala Forumo de la Kulturoj-Barcelono 2004, organizis dialogon pri interkulturaj rilatoj tra la reto. La Fonduso Vivarium prizorgis ĝian diskonigon kaj ĝia direktoro Raimon Panikker verkis la sekvajn naŭ punktojn kiel startdokumenton de la dialogo. Pro la propra valoro de la teksto, Via Fora!! decidis ĝin eltiri el la reto kaj surpaperigi ĝin un la celo ke ĝi atingu la neretanoj. Tame, tiuj kiuj deziras informiĝi pri la rezultoj de la dialogo, povas konsulti la finan informon ĉe.http/www.barcelona2004.org/dialegs.

1. Entenem per cultura el mite englobant d'una col·lectivitat en un moment donat del temps i de l'espai. Mite és aquell horitzó d'intel·ligibilitat on totes les nostres percepcions de la realitat tenen sentit. El mite ens ofereix el marc on s'inscriu la nostra visió del món, és el que permet i condiciona qualsevol interpretació de la realitat. Per aquesta raó no som plenament conscients del nostre propi mite, d'aquelles creences sobre les que es basa la construcció d'una determinada cosmovisió. Som conscients del nostre propi mite quan un altre ens el fa veure, o bé quan ja l'hem, almenys parcialment, abandonat.

2. La cultura no és objectivable. Només podem apropar-nos al coneixement d'una cultura participant d'alguna manera en el seu mite. Cada cultura és una galàxia que alberga l'experiència i percepció del món a partir de les quals sorgeix la pròpia autocomprensió, les preguntes que distingeixen una cultura d'una altra i que defineixen allò que és significatiu per a una col·lectivitat: els criteris de veritat, de bondat i de bellesa, així com els límits del món i la manera de situar-s'hi.

3. Podem distingir entre naturalesa i cultura, però en l'ésser humà, no són separables. La cultura és la forma en què s'expressa la naturalesa humana. L'home és un ésser naturalment cultural. La cultura és el camp on l'home es mou per arribar conscientment al seu

destí, a l'experiència plena de la vida. Tot home existeix i es realitza en una determinada cultura.

4. Les cultures són mutuament incommensurables. Pel fet que tots formem part almenys d'una cultura, no pot haver-hi punt exterior, «neutral», des d'on valorar o jutjar-ne una altra; sempre depenem del llenguatge i dels criteris de veritat de la nostra cultura i, com a conseqüència, no hi ha possibilitat d'establir cap jerarquia entre elles, ni tampoc de pretendre que els valors d'una siguin aplicables a les altres en qualsevol moment, és a dir, d'absolutitzar o d'universalitzar els propis valors. Només podem parlar d'invariants humanes, és a dir, d'aquelles constants com són pensar, parlar, creure, estimar, ... comunes a tota la humanitat, que cada cultura interpreta de manera diferent i distintiva.

5. Les cultures no són folklore, no es poden reduir a formes accidentals de veure i viure la vida. No són espècies d'un gènere «cultura universal» per a tots temps i pobles. Hi ha però alguns valors transculturals en determinats moments de la història, com per exemple, algunes normes ètiques per a la pau, la justicia i la convivència humanes.

6. Cada cultura té els seus valors, però aquests no es poden absolutitzar. Tots els valors són relatius. Això, però, no implica relativisme. El relativisme destrueix la possibilitat de creure en res. La relativitat, en canvi, vol dir que cada cosmovisió i per tant cada afirmació és relativa al seu context. Ningú no té una visió completa i absoluta de la realitat; una realitat que, lluny de no tenir valor, està constituïda per l'entramat indissociable de les dimensions còsmica, divina i humana. Cada ésser humà, i anàlogament cada cultura, és un nus d'aquesta xarxa, és un centre de la realitat i com a tal té valor en si mateix, és únic i irrepetible. La relativitat cultural ens duu el missatge de la crucial importància de cada cultura i de cada ésser. Al mateix temps ens fa evident la impossibilitat d'absolutitzar-les.

7. La creença en la universalitat dels propis continguts culturals és l'essència del monoculturalisme i porta al colonialisme. Les cultures són incommensurables però no són incomunicables entre si; això seria solipsisme. La interculturalitat es troba a mig camí entre l'absolutització d'una cultura i la incomunicació absoluta entre elles.

8. La interculturalitat descriu la situació dinàmica de l'home que, conscient de l'existència d'altres persones, valors i cultures, sap que no pot aïllar-se en si mateix. El diàleg intercultural és un imperatiu del nostre món. La interculturalitat sorgeix de la consciència de la limitació de tota cultura, de la relativització de tot el que és humà; es manifesta com una característica intrínsecament humana, i per tant, també cultural.

9. Totes les cultures són el resultat d'una contínua fecundació mútua. Les cultures, com la realitat, no són estàtiques, sinó que estan en un procés de transformació contínua. El diàleg entre cultures, així com la tasca filosòfica d'intentar ser conscients del propi mite, de qüestionar-lo i de transformar-lo, de trobar equivalències entre discursos culturals diferents, constitueixen el procés mitjançant el qual cada persona humana i cada cultura cooperen al destí de la humanitat i de l'univers que, en bona part, està a les nostres mans. Aquesta és la dignitat i la responsabilitat humanes.

Raimon Panikkar, filòsof i teòleg, és director de la Fundació Vivarium - Centre d'Estudis Interculturals (Tavertet, Osona). Ha estat professor d'universitats d'arreu del món i és autor de múltiples escrits apareguts en diverses llengües. El seu últim llibre publicat entre nosaltres és *L'esperit de la política* (Barcelona, Edicions 62, 1999).

Via Fora!! agraeix als responsables del Fòrum Virtual del Fòrum Universal de les Cultures - Barcelona 2004 la seva autorització per reproduir el text de Raimon Panikkar.

LA COMUNITAT HUMANA

Lluís M. Xirinacs

En nom de la Fundació Randa, Lluís M. Xirinacs, presenta la proposta de dotar a la comunitat humana d'un organisme per mitjà del qual el poble pugui compensar i controlar el poder i l'autoritarisme propis de l'Estat i de les corporacions privades. Es tracta d'una iniciativa que té per objecte enfortir l'àrea pública tot bastint una comunitat de comunitats sobiranes, de funcionament assembleari i de base territorial, amb un estatus legal superior al dels partits polítics. La proposta, d'inspiració gandhiana, va més enllà dels àmbits polític i econòmic i apunta a una dimensió social global.

Aquest text forma part del llibre Propostes per a una Catalunya desitjable. 23 entitats presenten les seves propostes als partits polítics *(de propera aparició, és una coedició del Centre per a la Innovació Social i Editorial Mediterrània).*

On behalf of Fundació Randa, Lluís M. Xirinacs proposes to endow the human community with an organisme which would enable people to control and compensate the power and the authoritarianisme of the state and private corporations. The goal of this initiative is to enforce the public area by building a community of souvereign communities, functioning by means of assemblies and based on territories, with a legal status that would be superior to that of the political parties. This proposal, of Ghandian inspiration, goes further than the political and economic limits and aims at a global social dimension. The text is part of the book "Proposals for a desirable Catalonia. 23 entities present their proposals to the political parties" (to be published soon, as a combined edition of Centre per a la Innovació Social and Editorial Mediterranea).

Nome de Fonduso Randa, Lluís M.Xirinacs, prezentas la proponon provizi la homan komunumon per institucio pere de kiu la popolo kompensu kaj kontrolu la povon kaj la aŭtoritatoj de la Stato kaj de la privataj korporacioj.Temas pri iniciato kiu celas fortigi la publikan areon kaj kun samtempa starigado de komunumo de suverenaj komunumoj, kun asemblea funkctado kaj teritoria fundamento kaj kun leĝa statuso spera al tiu de la politikaj partioj.La propono laŭ Gandhi-a inspiro, superas la politikan kaj ekonomian spacojn kaj celas socian globalan dimension.

Tiu ĉi teksto estas parto de la libro "Proponoj por dezirinda Katalunio". 23 asocioj prezentas siajn proponojn al la politikaj partioj (baldaŭ aperonta ĝi estas kuneldonafo de la Centro por la Socia Novigo kaj Eldonejo Mediterrània).

Ni luktos kontraŭ la fortulo dum nt estos malfortaj kaj kontraŭ ni mem kiam ni estos fortaj.

0. L'espai públic de la comunitat humana. Després de commemorar els cinquanta anys de l'assassinat de Gandhi (1948), patriota indi d'abast universal, retem-li homenatge eficaç i pràctic, tot intentant portar a la pràctica la seva major innovació social: dotar a la comunitat humana d'un organisme en feed-back de compensació, de control del poder oficial de l'Estat i de control dels poders particulars més o menys ocults, des de la base del poble, tradicionalment sotmès o dotat de mitjans insuficients per compensar l'autoritarisme oficial dominant i els poders privats gegantins, mitjançant l'enfortiment d'una àrea pública, popular, la *res publica*, «la cosa del poble púber», adult. Aquesta no és una proposta fonamentalment ni política ni econòmica. És una proposta estrictament social humanista, al marge de la necessitat d'altres complements no estrictament socials per a la viabilitat d'una societat humana: per això l'hem titulada «Comunitat huma-

na». «Comunitat» no ve de *cum unitate*, ans de *cum munere*, amb regals, presents, ajuts, defensa mútua, companyonia, solidaritat, agermanament, fraternitat. La llibertat i la igualtat ja han estat objecte de profunds estudis i esforçades experiències, al llarg dels darrers dos últims segles.

1. Fundació Randa. La Fundació Randa vol obrir una secció d'estudi, ajuda i suport, que anomena Germanies, a una investigació i acció social en aquest sentit democratitzador, sense cap ànim de lucre, ni cap afany de poder.

2. La font de la sobirania. La font de tota sobirania —plenitud de llibertat i de responsabilitat— resideix en l'interior de cada Comunitat i cal que s'exerceixi des del seu àmbit propi. És aquesta una doctrina generalment admesa en el pla dels principis i en la primera línia del text de les Constitucions d'aquells Estats que es volen democràtics.

3. Individualisme massificador. Els poders antidemocràtics intenten engrunar la Comunitat en els seus components individuals per segrestar la font de la sobirania, fins i tot en els Estats que es diuen democràtics. Individualisme majoritari dels espoliats (la puça) i individualisme minoritari i estatisme dels espoliadors (l'elefant).

4. Promoció de la democràcia. Proposem el desenvolupament d'una xarxa, de naturalesa no política, no definitiva ans provisional, promotora de comunitats lliures i responsables: des de la més humil llar de solteria fins a la comunitat nacional o internacional majors.

5. Cap a la societat orgànica vivent. Tan bon punt és constituïda la Comunitat, cessa el representant de la xarxa, talment la bastida per la construcció d'un edifici, i la Comunitat entra a formar part del castell sòlid de les Comunitats de Comunitats: llar, escala, carrer, barri, districte, municipi, comarca, regió, país, etcètera. Mentre no es fan efectives les Comunitats, funciona la xarxa promotora, bastimentada provisional, que permet construir l'edifici definitiu. La realitat estable de comunitats subsidiàries definitives, respectades per tots els partits, més enllà de llurs interessos particulars, constituirà una autèntica i simbiòtica societat orgànica sòlida, adaptativa i comunicativa, d'efectes multiplicadors insospitats, base imprescindible per a què les lluites polítiques, inevitables en una societat rica en pluralitats, no destrueixin els valors comuns sense tuteles paternalistes.

6. Comunitat. Una Comunitat és un grup d'individus o de Comunitats de nivell immediat inferior units lliurement, d'igual a igual, amb voluntat explícita de constituir-se en persona social, subjecte col·lectiu de llibertats i de responsabilitats amb una finalitat que pot ser o bé especial o bé global.

7. Comunitat troncal. Les Comunitats amb finalitat global, que volen vetllar en totes direccions i davant de qualsevol eventualitat les conveniències, valors i necessitats dels seus components, són les més determinants, les més urgents, les de més transcendència i constitueixen objecte prioritari de la nostra promoció compromesa amb una globalització harmònica. En diem Comunitats troncals, i són: la llar o Comunitat de convivència, la Comunitat o associació de veïns (casa, carrer, barri, districte, etcètera), la Comunitat municipal, la comarcal, la regional, la Comunitat de país, la

nacional, la gran ètnica..., la civilitzacional,... la mundial.

8. Comunitat i assemblea. Aquestes Comunitats, amb la corresponent Assemblea única, com al seu òrgan institucionalitzat d'expressió, de debat i de decisió, sempre oberta a tots els components comunitaris, no s'han de confondre amb les institucions polítiques, oficials o estatals a qualsevol nivell (Ajuntament de barri o de districte o municipal, Consell cantonal, comarcal o regional, Generalitat o Junta, Estat, Consell, ONU) i en elles —mitjançant la voluntat dels seus components— rau l'única arrel de tota sobirania.

9. Nivells, competències. Caldrà atendre a la voluntat popular en l'adopció dels diferents nivells d'aquest castell humà de Comunitats de Comunitats. En cada lloc es poden observar gradacions de diferent densitat de graons. També caldrà discernir en cada cas amb saviesa, de baix a dalt, la cessió de competències apropiades a cada nivell segons el principi de subsidiarietat (vegeu punt 15).

10. L'espai públic. Aquest dret fonamental es funda en què entre la privacitat de l'individu i l'oficialitat de l'Estat existeix un territori de molta importància, on la unió fa la força dels febles, fagocitat històricament pel liberalisme

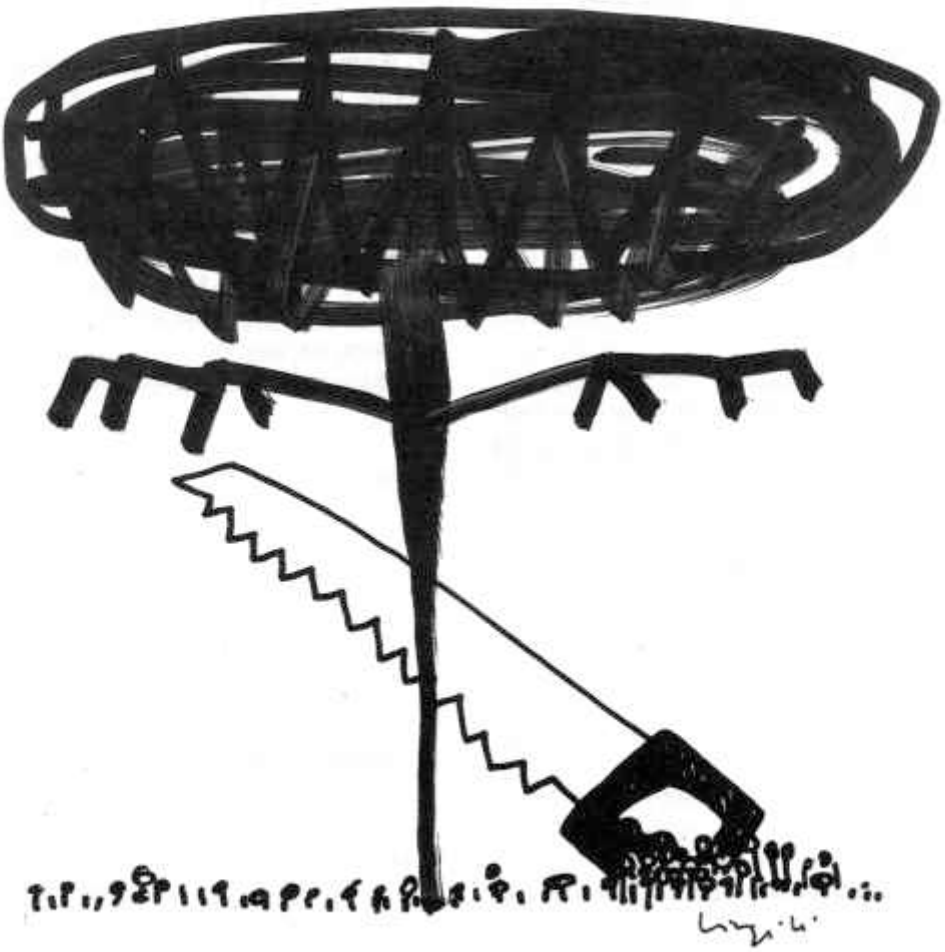

individualista salvatge i per l'estatisme totpoderós. És la vida pública de la Comunitat en la base, allò que constitueix el poble, font i fonament de tota sobirania comunitària, expressada per aquella Assemblea oberta que es feia antigament en l'àgora, el forum, la plaça major.

11. No és la societat civil. Parlem de poble i no de societat civil perquè aquesta sol ser elitista i estar formada per corporacions poderoses, sovint molt lligades al poder estatal i molt dependents d'ell (paraestatals, en definitiva).

12. Comunitats no troncals. Les comunitats no troncals, amb finalitat especial o sectorial, que en diem comunitats brancals o transversals, també cal que siguin autònomes internament, però cal que demanin sempre permís en llurs actuacions a les troncals en els seus respectius àmbits.

13. El teixit comunitari. Caldrà que les Comunitats troncals aprenguin a viure en autèntica democràcia interna. Fóra un bon servei dels partits ajudar a aquesta pedagogia en comptes de desinformar, retenir informació, substituir i suplantar constantment l'opinió i la decisió públiques, això és, del poble adult.

14. Obligacions. Només seran obligatòries les conclusions consensuades (unió cordial) i contractades (pacte tècnic), expressió de la decisió pública, i només ho seran per a la Comunitat dels participants en el consens (*fides*) / contracte (*foedus*). Ella serà també qui gaudirà dels seus fruits. Allò que no es pacta cordialment roman de plena llibertat de les persones elementals que componen la Comunitat.

15. Principi de subsidiarietat. El conjunt del castell de les Comunitats sempre es regirà pel principi de subsidiarietat: «que no faci la Comunitat alta allò que pot fer la més bàsica».

16. Funcionament de l'assemblea. Per arribar a consens / contracte en una sessió d'Assemblea cal una estona (limitada) d'informació pública eficaç i una altra estona (limitada) de formació d'opinió pública, mitjançant el debat, en igualtat d'oportunitats, dins del major respecte per l'opinió de l'altre. L'afany proselitista d'una part de l'Assemblea de dominar-ne la totalitat és una agressió directa a la democràcia. Ésser demòcrata és sumar la teva voluntat a la de l'altre, no assimilar la de l'altre a la teva.

17. Components de l'assemblea. Cal que les Comunitats troncals sempre estiguin obertes a noves persones (individuals o col·lectives) del seu àmbit, abans no integrades en llur assemblea. Tanmateix, una comunitat de poques persones, però oberta a totes les altres de la Comunitat, té legitimada la plenitud de sobirania: compten els que hi són compromesos. Els que es desentenen no compten.

18. Diversitat i identitat. En conseqüència, tota Comunitat troncal és oberta a tota ideologia, tendència o característica, mentre no atempti a la pròpia vida de la Comunitat que cal que creï la seva pròpia personalitat, identitat, espiritualitat i, en suma, el seu caràcter.

19. Apoliticitat. La Comunitat, com a tal, mai no pretendrà presentar candidatura electoral pròpia en salvaguarda de la font de sobirania de què n'és la dipositària radical i en salvaguarda del seu pluralisme bàsic.

20. Associacions de veïns, de municipis, de comarques... Creiem que les Assemblees comunitàries troncals haurien de gaudir en les Constitucions, en els Estatuts, en les Cartes municipals, etcètera, d'un estatut legal més alt que el dels partits, el dels sindicats o el dels exèrcits, Estatut Suprem, que això vol dir sobirà. Allò que a nivell de barri més s'assembla a les comunitats troncals són les associacions de veïns (i botiguers, oficinistes,...). Si no són prou democràtiques ni se senten prou sobiranes caldrà ajudar a promocionar-ne la democràcia interna i la corresponsabilitat. Els manca, potser, l'autoconeixement i l'heteroreconeixement de la sobirania radical. A nivell supramunicipal (de país) cal dir la mateixa cosa de les federacions de municipis que hauran de (supra)federar-se cap amunt per esdevenir la Comunitat, per exemple, del Principat de Catalunya, amb la seva corresponent Assemblea i, a nivell comarcal, per esdevenir la Comunitat i Assemblea comarcals també corresponents. Cal que un mateix individu exerceixi la seva responsabilitat democràtica en totes les comunitats troncals en què participi: com ara la primera i segona residència i el lloc de treball fix.

21. Feina difícil i esforçada. La Comunitat troncal no és fàcil ni còmoda. En un món ferotgement individualista cal aprendre a comunicar amb fluïdesa amb les persones amb les quals ens ha tocat de conviure. Fins i tot si són adversaris socials, econòmics o polítics. No són persones triades per amistat o per alguna finalitat concreta comuna, són, simplement, el proïsme, els pròxims, les persones humanes properes en tant que persones humanes. Abunden odis, enveges, antipaties, sovint inconfessades, tot i que molt determinants. Però «cal llaurar amb els bous que tenim», «¿permetran els mariners que llurs baralles enfonsin la barca?». Cal saber treballar per a la concòrdia, l'antídot de la guerra, de la confrontació. No guanyarà sempre ni de bon tros la meva opinió, per important que em sembli. Cal saber perdre. Si tan desencertada és la proposició guanyadora, ja reflexionarà després la Comunitat davant de les males conseqüències. S'avança en la vida per assaig i error. No es pot estalviar aquest dur aprenentatge. Poques mamàs o papàs. L'autoritat moral cal guanyar-se-la.

22. Iniciació. Fóra bo, al llarg de l'educació, d'anar iniciant, mitjançant un sistema de proves a superar, els nens i els joves, gradualment, en vista al compromís amb Comunitats d'àmbit creixent, amb festa i cerimònia incloses. A major generositat, a major magnanimitat, opció a col·laborar en una Comunitat més alta. I serà bo, al llarg de la vida corrent, d'anar iniciant, amb situacions a superar, els sobrevinguts, els immigrats, gradualment, al coneixement i al compromís amb les Comunitats a les que han arribat, també amb festa i cerimònia incloses.

23. La feina a fer: el dins. Els quatre punts cardinals de la feina a fer, a partir del nivell on s'ha començat, són: (a) *El dins*. La tasca primera d'una Comunitat / Assemblea troncal és d'assumir la realitat sencera del propi àmbit (física, social, econòmica, moral, cultural, espiritual, ètnica, pedagògica, festiva, etcètera) i tractar del seu desplegament en plenitud per via de subsidiarietat (vegeu punt 15). Cura del cos i cura de l'ànima de l'àmbit propi. Inclosos, amb atenció d'hospitalitat sagrada, els immigrats no invasius i oberts a la realitat social local a on han anat a raure.

Via foral! Núm. 62, Volum VII. Primavera '99

24. Els veïns. (b) *El fora.* La tasca segona és de cercar amics i coneguts, sobre tot, en els àmbits veïns per animar-los a constituir llurs respectives Comunitats / Assemblees troncals del nostre mateix nivell, compromeses amb la nostra.

25. La base. (c) *L'avall.* La tercera tasca és d'ajudar els grups d'àmbit més reduït components de la nostra Comunitat a constituir-se ells també en Comunitats / Assemblees troncals fins a arribar en el descens a l'enfortiment de les llars i dels individus, última i fonamental base de tot l'edifici social.

26. L'altura. (d) *L'amunt.* La quarta tasca és d'ajudar a la nostra Comunitat i a les Comunitats veïnes, segons àmbit de tradició vivent o de nova conveniència palesa, a constituir la Comunitat i Assemblea de nivell immediatament superior, amb els seus consensos / contractes propis, cara, a la llarga, d'abastar el món sencer amb una societat digna i fraternal.

27. La forma de lluita. Tot i trobar legítima la via de la lluita armada en la defensa de la pròpia Comunitat oprimida, apel·lem a un alt sentit ètic per proposar, com a via millor, l'acció no violenta gandhiana innovadora, que recicla, que tanca el circuit autoritat poble, poble autoritat, que «institucionalitza» l'acció del poble vers l'autoritat amb les següents eines d'acció:

a) cooperació amb l'autoritat (allò que tradicionalment s'ha dit obediència);

b) denúncia contra l'autoritat (quan la consciència exigeix de fer-ho);

c) no cooperació amb l'autoritat (vaga, objecció de consciència);

d) desobediència civil (comissió de delicte just de llei o reglament injusts);

e) solució alternativa («si no trobes camí, fés-te'l»)

En els casos b, c, d i e, tot assumint les represàlies del sistema establert.

28. Immediatesa i senzillesa. Aquest projecte és lent, difícil i ambiciós. Al costat de grans satisfaccions, generarà també mil contradiccions i dificultats. Sabem de l'existència d'immensos interessos creats que s'hi oposaran. No pretenem uns pocs arreglar el món sencer. Però començar per allò, que és més pròxim, és possible. Fugirem de deixar-nos devorar pels nostres propis desigs i ideals. Tractarem de fer només allò que està al nostre abast i d'expandir-lo per convicció, no per imposició o engany. I tractarem de no complicar el projecte essencial, de mantenir-lo en les línies mínimes de la màxima simplicitat.

29. Els partits polítics. El domini públic vivent té frontisses tant amb el domini estatal com amb el domini privat. Amb el domini estatal té, entre altres, els partits. Si els partits fossin allò que han d'ésser, tindrien llurs arrels enfonsades en el domini públic: cada militant és a més una persona del poble, pertanyent a una llar i, si fos comissionat, fóra participant d'una Assemblea Pública en qualsevol dels seus nivells. Ells controlarien l'Estat, a qualsevol nivell, en nom del poble, a qualsevol nivell. Ara no. Ara és l'Estat, als nivells sempre més alts, qui controla el poble a tots els nivells. Ara els partits són els representants de l'Estat per dominar el poble. Ensinistren els seus joves cadells en l'avidesa per assolir o per mantenir el poder a qualsevol preu. Fan pena. Una vera democràcia es mesura per la capacitat que té un grup incipient d'assolir la representació del poble en l'Estat. Ara, amb rares i petites excepcions, el conjunt dels partits parlamentaris, eternit-

zats en llurs posicions de poder, constitueixen unes oligarquies inamovibles i fins les mateixes persones sovint es perpetuen en una permanència o alternança en el poder executiu (els de 1ª categoria) o en el món parlamentari (els de 2ª) que fa pena. Aquests oligarques es mantenen mitjançant un ampli pacte de conveniències, sense sentiment de comunitat, entre ells, a esquena del poble, que fa que s'assemblin escandalosament al partit únic d'una tirania. I amb unes discussions i pseudodiscrepàncies televisives de riure.

30. Un exemple. Us posaré un exemple de com podrien anar les relacions entre el domini públic o popular, sobirà i el domini polític, estatal, oficial, ministerial, servidor. Cal tancar equilibradorament el cercle: autoritat poble, poble autoritat. En etapa electoral: l'Assemblea oberta de cada nivell de cada territori (en el cas d'un municipi, no és l'Ajuntament: Estat a nivell municipal) és convocada per consensuar i contractualitzar els interessos i les il·lusions del barri, municipi, etcètera. D'ací en surt el programa públic de barri, municipi,... A continuació es convoquen els representants dels partits polítics que siguin presents en aquell àmbit. Tots alhora. Se'ls exposa el programa. Ells el consulten amb els seus respectius comitès centrals. En successives sessions es dialoga: poble-polítics. Dels acords o desacords entre el poble i els polítics s'aixeca acta notarial. Així el poble acaba sabent què vol: opinió i decisió públiques. Després la gent vota qui vol, segons allò que ha vist i sentit. La gent pot fer allò que s'ha reservat de fer, segons l'esmentat principi de subsidiarietat i pot, a més, recordar els compromisos dels polítics electes i criticar-ne l'execució ben o mal posada per obra durant el quadrienni. Quatre anys després, al nou període electoral, en l'Assemblea, davant dels partits es llegeix l'acta notarial de la convocatòria anterior. «¿Ha estat aquest partit, en aquest quadrienni, representant o suplantador del poble?». Per a això cal que el poble recuperi la seva majoria d'edat, la seva fe en si mateix, la seva memòria col·lectiva, el sentit de llibertat i de responsabilitat, la seva ampla i gratificadora dimensió social que satisfà aquell amagat i reprimit desig d'universalitat que tots duem dintre. No cal dir que fóra encara més expeditiu que tots els càrrecs d'autoritat legislativa o governativa, acomplert llur termini legal, que caldria curt, fossin jutjats d'ofici per a glòria o càstig de les seves actuacions.

Lluís M. Xirinacs, filòsof i lluitador pacifista, és president de la Fundació Randa. C/ Rocafort 242, bis; 08029 Barcelona; tel. 93 322 03 38; fax 93 444 38 09.

Via Fora!! agraeix al Centre per a la Innovació Social (CIS) i a l'Editorial Mediterrània la seva autorització per reproduir aquest text

Via foral! Núm. 62, Volum VII. Primavera '99

GLOBALITZACIÓ, SOCIETATS MULTICULTURALS I MITJANS DE COMUNICACIÓ

Àngel Castiñeira

El passat mes d'abril, el Fòrum Universal de les Cultures - Barcelona 2004 va organitzar unes jornades de debat sota el lema «La imatge de l'altre». Àngel Castiñeira hi va presentar la ponència que us oferim a continuació, en la que posa en relació de manera aclaridora termes tan polisèmics com «Societat civil», «multiculturalisme» i «globalització». Algunes de les afirmacions de l'autor, com la manca de reconeixement de la pluriculturalitat de l'Estat espanyol, o com la naturalesa més liberal que integrista del procés de defensa de la identitat cultural catalana (cosa que el faria equiparable als processos identitaris del Quebec, Escòcia o Flandes), no van caure gaire bé en alguns dels altres ponents i en una part del públic, i van provocar un debat força animat.

Last April, the Forum Universal de les Cultures - Barcelona 2004 organised some days of debate on the subject "The image of the Other". Angel Castiñeira presented the paper which we offer hereunder, in which he treats the on the relations of subjects as polysemic as "civil society", "multiculturalisme" and "globalisation". Some of his statements, such as the lack of recognition of the pluriculturality of the Spanish state, or the nature - more liberal than treactionrary - of the process of defence of the Catalan cultural identity (which would make it comparable to the processes in Quebec, Scotland or Falnders) were not well accepted by some of the other speakers and part of the public, and roused a rather lively debate.

Pasintan aprilon,la Universala Forumo de la Kulturoj-Barcelono 2004 organizis debatajn tagojn pri "La bildo de la aliulo". Àngel Castiñeira prezentis tie la referaĵon, kiun ni sekve aperigas, kie tre klare interrilatigas esprimojn tiel plursencaj kiel "Civila socio", "plurkulturalismo" kaj "globaleco". Iuj el la asertoj de la aŭtoro, kiel la nerekono de la plurkultureco de la Hispana Stato,aŭ ke la naturo de la defenda proceso de la kataluna kultura identeco estas pli liberala ol integriga (kio komparus ĝin al la identecaj procesoj de Kebekio, Skotlando aŭ Flandrio) malŝatis al kelkaj aliaj referantoj kaj al tu parto de la publiko kaj provokis tre viglan debaton.

En el decurs d'aquest article intentaré respondre tres qüestions:

1. *Com influeix la globalització en les identitats culturals?*
2. *Quin paper juguen els mitjans de comunicació en la promoció d'una societat multicultural?*
3. *A través de quins canals i àmbits pot enfortir-se una societat civil multicultural*

1. Com influeix la globalització en les identitats culturals?

Explicaré la meva resposta a partir d'un comentari de Riccardo Petrella. Aquest autor intentava caracteritzar la globalització a partir de la descripció de la imatge del que podríem anomenar «els viatgers internacionals», o «l'elit mundialitzant». Aquests personatges veuen els mateixos informatius de televisió (CNN), s'hostatgen als mateixos hotels, llegeixen la mateixa premsa (el *Financial Times*), mengen la mateixa cuina internacional, freqüenten les mateixes botigues, paguen amb les mateixes targes de crèdit mundials, i deambulen pels mateixos paisatges urbans (ja sigui a París, Londres, Tòquio o San Francisco).

A la figura del «cosmopolita d'aeroport internacional» caldria afegir també

la descripció de la figura de la majoria de ciutadans normals: ciutadans que veiem les mateixes pel·lícules teledifoses amb aparells fabricats al mateix lloc, sentim la mateixa música a través dels mateixos discs compactes comercialitzats de manera simultània a tots els països, gastem el mateix tipus de roba, etcètera.

Aquesta unificació del consum de béns d'informació i de comunicació, aquesta lògica de mercat compartida, aquesta percepció d'un mateix espectacle, podria fàcilment conduir-nos a la conclusió de que la globalització ens mena a viure una mateixa experiència col·lectiva.

Jo discrepo radicalment d'aquesta visió. La constatació dels nous processos de liberalització, modernització i augment de la mobilitat no ens hauria de fer caure en una concepció desenfadada del cosmopolitisme. Ans al contrari, com constata Benjamin Barber: contra la lògica de la mobilitat rebrota avui la lògica de la identitat; i com diu Peter Drucker, com més transnacional sigui el món, també serà més tribal.

Així, la meva resposta a la primera pregunta va carregada de matisos:

a) La globalització pot afavorir una major interactivitat i porositat entre les cultures (tot i que també un major colonialisme cultural). Podem pertànyer a diversos llocs i a diverses comunitats alhora, podem emprar diverses llengües per comunicar-nos, podem intentar conciliar distintes tradicions, fins i tot podem practicar un cert bricolatge cultural. La pertinença múltiple —en la seva cara més favorable— ens pot menar a l'exercici de relacions flexibles i modulables amb les diverses comunitats amb què mantenim vinculacions.

b) Ara bé, no oblidem que els trasllats interculturals son infreqüents, difícils i sovint costosos. El desarrelament cultural voluntari és mes aviat l'excepció. I fins i tot en aquests casos hom podria dubtar d'una veritable i plena adaptabilitat cultural, perquè canviar de cultura no és tan sols dominar un vocabulari, sinó conèixer el valor simbòlic de la llengua, les associacions històriques i culturals que acumula, la semàntica natural dels records, les connotacions compartides per una comunitat...

c) Com diu Vicente Verdú, al mercat globalitzat li convé la mobilitat, la circulació, la lleugeresa, però a les comunitats els és substantiu l'arrelament, la gravetat de la seva memòria, el pes de la seva tradició. La globalització economicomediàtica fa apologia de la fluïdesa, l'intercanvi, la permuta, però les col·lectivitats humanes necessiten la solidesa i la reafirmació dels seus símbols. Per tant, la globalització, curiosament, és la que accentua la lluita per la redefinició identitària en el si de les cultures i de les societats. Utilitzo l'expressió redefinició identitària i no conservació, justament perquè la globalització ens obliga a verbalitzar i actualitzar —des de la perplexitat— allò que ara som o podem ser: Què significa ser català en l'actualitat? Puc mantenir una identitat cultural tènue o difusa? En qualsevol cas, les investigacions del canadenc Will Kymlicka demostren que la defensa de les identitats culturals de quebequesos, catalans, flamencs o escocesos, per exemple, no són reaccions procedents d'un integrisme ètnic, sinó que són manifestacions rabiosament postmodernes. Es a dir, que és en les democràcies liberals altament civilitzades on els mateixos individus reclamen una pertinença cultural perquè sense ella les opcions i oportunitats vitals dels

Via foral! Núm. 62, Volum VII. Primavera '99

individus minvarien, serien menys atractives i les seves identitats personals perdrien autoestima.

2. Quin paper juguen els mitjans de comunicació en la promoció d'una societat multicultural?

Malgrat el desastre bèl·lic dels Balcans, crec que Samuel Huntington té almenys una part de raó en una de les seves intuïcions: la batalla de les futures hegemonies no es durà a terme ni en els conflictes armats, ni en la confrontació entre ideologies, sinó en el camp simbòlic de la cultura. D'aquí l'enorme importància dels mitjans de comunicació. Poso un exemple que ha estat llargament discutit en el meu país. En el debat sobre els drets col·lectius i el dret a l'autodeterminació són molts els que creuen que, al capdavall, del que es tracta es de cercar raons jurídiques que legitimin la pràctica d'aquest dret. Jo crec, en canvi, que el problema no rau en l'exercici de l'autodeterminació sinó en el subjecte (col·lectiu) que es vol autodeterminar. En un país com el nostre, on les adscripcions a un grup no depenen de la raça o de l'ètnia sinó d'una exclusiva i voluntària adscripció cultural dels individus, són els mitjans de comunicació els que poden afavorir o dificultar els processos d'identificació cultural d'un col·lectiu. Aquest és l'origen de la dèria dels centres d'investigació social espanyols en preguntar-nos dia sí i dia també si ens sentim tan espanyols com catalans, o més catalans que espanyols, o només catalans.

I si algú creu que l'exemple triat és massa localista, pot fer la prova en l'àmbit de la Unió Europea. La interrupció de les emissions de la cadena televisiva Europa TV i el poc recolzament oficial donat al projecte Euro News, així com la implantació gairebé única de la CNN a Europa, ¿afavoreix la promoció d'una societat multicultural o més aviat escampa arreu la visió nord-americana del món? ¿Gràcies al mercat audiovisual europeu hem aconseguit conèixer i estimar més les cultures nacionals dels diversos pobles europeus o, en canvi, hem assegurat la omnipresència de la sèrie Dallas? En tots aquests casos, ¿qui està guanyant l'escomesa simbolicocultural?

La meva resposta torna a ser, doncs, forçosament ambigua:

Els mitjans de comunicació, com el seu propi nom indica, són instruments. Tant si són de titularitat pública com privada, hem de preguntar-nos quina és la lògica que els guia: la lògica econòmica?, els interessos de determinats grups multimèdia?, les preferències de les grans indústries multinacionals de la cultura?, la lògica culturalproteccionista dels estats que encara aspiren a detentar en exclusiva la consciència nacional i cultural dels seus ciutadans? En cap d'aquests casos, em sembla, és prioritari promoure la multiculturalitat. A l'Estat espanyol, per exemple, el 41% de la població resideix en comunitats autònomes amb llengües pròpies diferents del castellà. Tanmateix, quan hom connecta amb els mitjans de comunicació de titularitat estatal pateix el miratge que a Espanya només hi ha una llengua i una cultura. Un segon exemple, ara de l'àmbit privat: a Catalunya les grans productores i distribuïdores de pel·lícules es neguen a acceptar la llei del Parlament català que intenta regular que algunes de les pel·lícules comercialitzades s'ofereixin al públic en versió catalana. Si d'elles depengués les pel·lícules només es comercialitzarien en anglès. Però davant de l'Estat espanyol «accedeixen» a oferir versions en castellà. El resultat és que 10 milions de persones catala-

noparlants que habiten a Catalunya, País Valencià i les Illes no poden veure mai una pel·lícula en català. Aquesta és la nostra paradoxa: som defensors i promotors d'una societat multicultural en un país que a dures penes reconeix la seva pròpia pluriculturalitat.

3. A través de quins canals i àmbits pot enfortir-se una societat civil multicultural?

No puc entendre el desenvolupament d'una societat civil multicultural al marge dels canals públics de representació i de les realitats socials concretes. Entenc, doncs, la pregunta de la següent manera: què hauríem de fer en cadascun dels nostres països per afavorir plenament la convivència entre col·lectius, grups i individus culturalment diferenciats?

La meva resposta abasta tres nivells: el juridicopolític, el socioeconòmic i el cultural.

a) *El nivell juridicopolític:* Aquest nivell ha de posar en pràctica el principi de reconeixement. El resumiria de la següent manera: al costat de la legítima promoció de la pròpia identitat cultural d'un col·lectiu en el seu territori, aquells grups que concorrin en la nostra societat han de percebre que se'ls reconeix com un bé primari la pertinença al seu grup. És a dir, que el respecte que sentim per la seva autonomia individual inclou també els trets culturals específics que caracteritzen la seva vida, que la identitat del seu grup minoritari serà igualment considera-

da, igualment tractada, que tindrà, en definitiva, una mateixa igualtat en la diversitat. Això vol dir, que la seva pertinença grupal no dificultarà el seu accés a la plena ciutadania i a la titularitat i gaudi de drets que se'n deriva.

b) *El nivell socioeconòmic*: Aquest nivell ha de posar en pràctica el principi d'integració en els seus diversos graus d'acollida. La plena convivència en una societat no passa tan sols pel nivell polític, sinó per promoure, també des de la societat, l'accés homogeni a serveis bàsics (com l'escolar, el de l'habitatge, el laboral i el sanitari), per promoure la participació i la relació en els diversos àmbits socials. No és la política sinó les associacions ciutadanes les que poden permetre que determinats col·lectius no acabin per tenir una posició subordinada en l'estructura social. Els drets jurídicopolítics no asseguren, per si sols, la plena integració ni la convivència intercultural.

c) *El nivell cultural*: Aquest nivell posa en pràctica el principi d'identificació. Al meu parer, aquest és el principi que pot aportar l'experiència multicultural catalana a la resta del món, perquè la identitat catalana s'ha construït i es construeix des d'una pluralitat d'orígens. Des del respecte a les diferències culturals és possible promoure una progressiva identificació civiconacional amb el país d'acollida. El principi d'identificació no té en compte tant el marc de procedència com la voluntat del subjecte d'acceptar la invitació o el repte d'inscriure's en un nou horitzó cívic: el de la comunitat que l'acull. Totes les parts poden sentir-se coparticipants en la construcció d'una història i una societat comunes que segregarà alhora una cultura comuna, un be comú compartit. El principi d'identificació implica, doncs, un procés dinàmic i construccionista de les nostres identitats, on tots (els qui acollim i els qui arriben) hem d'estar oberts a la reelaboració de diferents tradicions.

Ara bé, això vol dir que per compartir un nou horitzó cívic també hem d'incloure certes restriccions (des de l'acceptació del marc legal i dels principis polítics bàsics fins a l'acceptació a participar en les institucions). Perquè fins i tot la comunitat més pluralista, per tal de sobreviure, està obligada a imposar uns límits. Aquesta seria la paradoxa del pluralisme cultural: per arribar al seu assoliment no podem admetre aquells que ataquen directament el pluralisme, aquells que es proposen romandre totalment estranys a la comunitat que propugna el principi d'identificació.

Àngel Castiñeira, filòsof, és professor d'ESADE i director del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis (CETC).

Via Fora!! agraeix al Fòrum Universal de les Cultures - Barcelona 2004 la seva autorització per reproduir aquest text, que va ser presentat a la sessió «Per una societat civil multicultural», en l'últim dia de les Jornades de debat «La imatge de l'altre» (Barcelona, 24 i 25 d'abril de 1999).

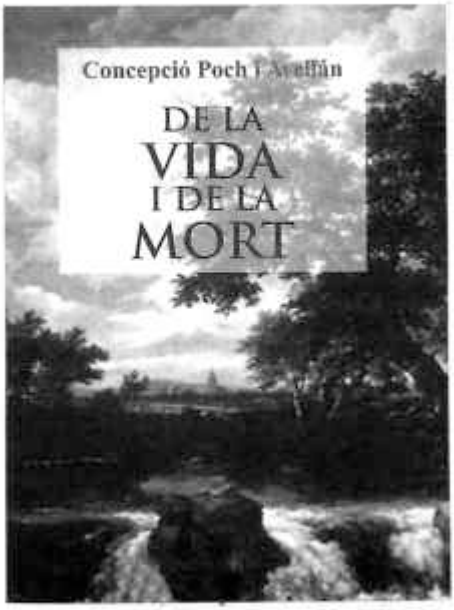

De la Vida i de la Mort. Reflexions i propostes per a educadors i pares

Concepció Poch
Barcelona, Editorial Claret, 1996.
211 pàgs. ISBN: 84-8297-044-5

Després que la teoria psicoanalítica va desvelar el tabú de la sexualitat, podríem considerar la mort i el sofriment com els tabús més remarcables de la nostra societat. Antigament es naixia i es moria a casa, entre les persones estimades. Aquests dos moments clau de la vida formaven part de la quotidianitat i donaven una visió més realista de l'existència humana de la que tenim ara. Avui en dia morim als hospitals, rodejats de tubs i màquines. El dol ha desaparegut i hi ha un esforç per amagar tot el que ens recordi la nostra condició de mortals.

Els nostres infants desconeixen sovint la mort de persones properes perquè, per intentar protegir-los, els amaguem la realitat tot dient-los que l'absent ha marxat de viatge, o que s'ha convertit en una estrella. Per altre banda, l'espectacle de la mort violenta i tràgica (accidents, atemptats, guerres...) no havia estat mai tant present entre nosaltres com ara. La televisió i el cinema ens mostren escenes que ja no impressionen gairebé ningú. Sempre mor l'altre, un altre anònim, sense rostre, pel qual no sentim cap afecte.

El llibre que us presentem avui, fa una important aportació per retornar el sentit de la mort a la nostra societat. Concepció Poch (professora de filosofia i ètica a l'ensenyament secundari i membre de grups de recerca sobre els valors a les universitats Ramon Llull i Autònoma de Barcelona) ens ofereix eines de reflexió personal, convidant-nos a explorar els sentiments que apareixen en relació a la idea de la mort —tan la pròpia com la del proïsme—, ens ajuda a analitzar el tractament que la nostra societat dóna a la finitud i ens ofereix un seguit de propostes didàctiques per poder treballar aquest aspecte de la vida a les escoles, els instituts i les famílies.

L'autora comença discutint el sentit de la vida i de la mort, i remarca la importància de trobar un sentit a la pròpia vida: en saber la raó de la nostra existència podem viure plenament i trobar així un sentit a la mort: «*Tots tenim la capacitat de descobrir el sentit únic i particular de la nostra vida i que romàn latent en tota situació [...] De fet no hi ha cap fet a la vida que no tingui realment sentit, el que cal és saber veure'l, descobrir-lo [...] fenòmens com l'agressivitat, la criminalitat, la toxicomania, el suïcidi, es deuen en el fons al sentiment de manca de sentit. Quan la persona ha trobat sentit a la seva vida és quan assoleix la seva plena realització*».

Més endavant, Concepció Poch exposa els nostres sentiments més íntims davant la mort: la por a morir, la solitud del moribund, les diferents actituds que podem adoptar davant de la pròpia mort, com ens afecta la mort

de l'altre estimat, què és el dol, per què serveix?, com és el dol dels nens i adolescents, i com acompanyar en el dolor a la persona que acaba de patir una pèrdua.

I continua amb una descripció de com viuen els nens i adolescents a les diferents etapes de la seva evolució la idea de la mort, recalcant la necessitat d'una pedagogia de la mort i del dol. La primera part del llibre es clou amb la descripció de la visió cristiana de la mort.

A la segona part trobem una breu descripció dels tipus de mort més freqüents entre els nostres infants i joves —accidents, càncer i SIDA— amb suggeriments de com educar per prevenir-les. Al final, l'autora aporta un seguit de propostes didàctiques per a treballar el sentit de la vida i de la mort en l'Educació primària, en l'Ensenyament secundari i en el sí de les famílies.

Una de les més belles lliçons d'aquest llibre és la crida de l'autora a reconèixer, acceptar i estimar els nostres propis límits: *«Incloure la mort en la nostra vida suposa que no tot és com hom vol, que no sempre es pot conquerir allò que es desitja, que no hi ha res que sigui per sempre, que no som eterns ni omnipotents»*.

Carme Tarrida, és membre de l'equip del Centre per a la InnovacióSocial (CIS).

CONVERSANT AMB EN CARLES CARRERAS

Agustí Nicolau Coll

Carles Carreras i Verdaguer, nascut a Maó el 1948, és una persona de Països Catalans, tant per l'origen com per la dedicació professional. Catedràtic de Geografia Humana a la Universitat de Barcelona, fou el director de la Geografia General dels Països Catalans publicada en 7 volums per la Gran Enciclopèdia Catalana de 1991 a 1996. Gens amic dels abrandaments ideològics, però sí de la reflexió pausada i seriosa, hem conversat amb ell sobre aquest arc mediterrani occidental que són els Països Catalans, la geografia catalana i la globalització. Idees noves i anàlisis suggestives, que més enllà de la discrepància o l'acord, no poden deixar-nos indiferents.

Carles Carreras i Verdaguer, borne at Mahon in 1948, is a true citizen of the Catalan countries, both by origin and by virtue of his professional dedication. He is professor of Human Geography at the University of Barcelona, and was the director of the "General Geography of the Catalan Countries", published in seven volumes by Gran Enciclopèdia Catalana between 1991 and 1996. He is not a friend of ideologic passions but, of serious and thorough reflection. We have talked with him on this West Mediterranean arch which form the Catalan countries, the Catalan geography, and globalisation. New ideas and suggestive analyses which, whether we agree or disagree, will not leave us indifferent.

Carles Carreras i Verdaguer kiu naskiĝis en Maó je 1948, estas homo de Katalunaj Landoj, laŭ la origino kaj laŭ la profesio. Katedra profesoro pri Homa Geografio en la Barcelona Universitato, li estis la direktoro de la 7-voluma verko "Generala Geografio de la Katalunaj Landoj" kiun publikigis la eldonejo "Gran Enciclopèdia Catalana" inter 1991 kaj 1996. Ne inklina al la ideologiaj fervoroj, kun trankvila sinteno kaj serioze pripensema, ni konversacis kun li pri la okcidenta mediteranea arko kiuj estas la Katalunaj Landoj, la kataluna geografio kaj la globaleco. Novaj ideoj kaj allogaj analizoj, kiuj ekster malkonsento aŭ konsento, ne povas ne interesi nin.

— Creus que la força movilitzadora que la noció de Països Catalans tenia als anys 70, al final de la dictadura franquista i durant els primers moments de la transició ha minvat?

Possiblement molta gent pensa que avui les persones convençudes de l'existència d'uns PPCC són minoritàries. Ara bé, jo crec que avui és tan minoritari com ho era quan se'n parlava més. Que abans se'n parlés més no significa tampoc que hi hagués més gent convençuda de la seva existència, que és el que realment compta. Diria més, avui no ho és tant de minoritari com ho era quan existia el Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels PPCC i les fraccions diverses que va tenir.

El canvi substancial que pot fer semblar avui més minoritari aquest fet és que s'ha construït el que es denomina l'Espanya de les autonomies, que és un model d'organització política interior d'un estat-nació a mig camí entre el centralisme tradicional i el federalisme que és el model alternatiu que existia tradicionalment, també. No es va voler fer un estat federal, però es va emprendre un procés de descentralització que ha estat molt important, però que és una descentralització igual per a tothom, el café para todos, que és una idea possiblement d'Adolfo Suárez, una idea genial, que ha aconseguit enganyar durant molts anys els bascos, els catalans, els gallecs... Ha aconseguit també embarcar cap a l'au-

tonomia comunitats que no en tenien en principi gaire interès, com els andalusos per exemple. No ho sabien que els podia interessar, i avui els interessa molt, i ben profundament.

— La instauració de l'Espanya de les autonomies influeix de la mateixa manera els diferents països?

No, és clar. A Catalunya incideix relativament poc, però a les Illes Balears i al País Valencià hi incideix molt. De cop i volta es carreguen de competències polítiico-administratives que no havien ni somiat que podrien tenir. A més, amb la característica que es veuen obligats a crear identitat pròpia. Això mai se'ls havia plantejat, perquè les Balears eren Espanya i dins de les Balears hi havia alguns que sabien que parlaven català i per tant sentien una comunitat espiritual parcial dintre d'Espanya. Però avui entre Espanya i el pancatalanisme, al País Valencià i a les Illes Balears hi ha un nou valencianisme i un nou balearisme amb una força que mai havia existit, ja que cal crear imatge de comunitat. Això és un problema ja què és evident que entre Castelló i Alacant hi ha unes diferències grans, i a més la capitalitat de València és acceptada amb un entusiasme molt diferent en unes àrees o en unes altres, i a molts llocs no ho és gens d'acceptada. I en el cas de Mallorca no cal dir-ho. L'espai insular crea una especificitat prou important com perquè això sempre s'hagi sabut. De tota manera s'ha fet camí en la identitat valenciana i en la balear, un camí sorprenent, que era impensable fa vint anys. Això és el que fa que sembli que el pancatalanisme quedi minoritari perquè ha sorgit un fenomen nou que no és ni l'espanyolisme ni el pancatalanisme. En aquests moments existeixen valencianistes que no són ni catalanistes ni espanyolistes. A les Illes Balears no passa el mateix, de fet encara no, però és probable que també acabi passant.

— ¿Com afecta aquesta novetat a la noció de Països Catalans?

El problema bàsic és a Catalunya, perquè a Catalunya teòricament no ha canviat res ja que s'han concedit unes reivindicacions històriques, per uns menys per altres més, encara en queden moltes... Catalunya tenia un model, però, i s'ha apropat a aquest model. Així, a Catalunya no canvia res, però a València i les Illes Balears sí que han canviat moltes coses.

Aquest nova situació només pot jugar a favor si els catalans de Catalunya se n'adonen que les coses han canviat. Cal fer una anàlisi acurada de quina és la realitat actual i començar per acceptar que el català que es parla a València és el valencià i que el català que es parla a Menorca és el menorquí i que el català que es parla a Eivissa és l'eivissenc... Això no significa que el català sigui una llengua diferencial, sinó que els menorquins només som catalans quan parlem en menorquí, perquè som menorquins...

Això no només no està clar per a molts catalans, sinó que hi ha una confusió total. El professorat de llengua catalana, que és qui està a la primera fila del combat lingüístic a la nostra comunitat cultural, sol aplicar uns models simplistes que són quasi colonialistes. Els anys trenta vàrem tenir una gent molt bona i que féu una feina important, i encara no ha vingut una fornada com aquella. L'aplicació simplista i esquemàtica del fabrisme ha estat catastròfica. Que actualment en alguns casos a Menorca a l'escola el català s'aprengui com una tercera llengua és lamentable. Això és el resultat de no haver acceptat realment la diversitat interna del català.

Aquest professorat ha estat format potser precipitadament i han hagut

d'afrontar una tasca ben difícil. No és que hi hagi directrius en cap sentit, i cal pensar que tothom ha fet molts esforços i prou ben intencionats. Podria ser que nosaltres només veiéssim l'anècdota i no assolim d'arribar a la categoria...

— Aquesta situació que assenyales a nivell lingüístic, es reprodueix també en altres àmbits.?

Això de fet és un exemple, però és el mateix que passa amb altres temes culturals més profunds. Jo que fa prop de quaranta anys que visc a Catalunya no tinc cap identificació amb la sardana ni amb bona part dels símbols oficials de la cultura. Mentre la cultura catalana no tingui la flexibilitat d'assumir alguns símbols dels que vivim aquí, tant dels catalans d'arreu (de la Catalunya Nova, en especial), com dels immigrats castellano-parlants o dels seus fills, com dels que provenim d'altres contrades dels Països Catalans serà impossible bastir uns Països Catalans forts. No ens podem aculturar, esdevé totalment impossible i indesitjable. Les simplificacions a nivell de símbols i senyes d'identitat, que didàcticament pot tenir un sentit, aplicar-la sistemàticament d'una forma generalitzada pot resultar esterilitzant.

— Cal cercar, doncs, noves perspectives?

Certament, tot i que la situació és ben difícil, ja que caldria obrir un debat lliure i obert i jo no percebo que la gent hi estigui disposada. I per tant ens és del tot necessari, perquè el debat que hi va haver als anys seixanta i setanta va produir postures com la de Joan Fuster. El fusterisme va ser molt important en el seu moment, però ja no ens serveix per donar compte de tota la realitat actual. Seguir afirmant que "no cal preocupar-se, que nosaltres tenim raó, que són els espanyolistes els que estan equivocats", això al final no ha portat enlloc.

— En aquest debat tu proposes prendre consciència, tant de les semblances i proximitats, com de les diferències internes dels Països Catalans. En relació a les diferències, quines creus que són les més significatives?

Crec que un fet diferencial molt important dels Països Catalans és la seva gran diversitat territorial, que és sobretot física, ja que el medi físic mediterrani es caracteritza per una gran varietat de paisatges i de condicions ambientals augmentada per la seva gran variabilitat durant l'any. Altres aspectes diferencials fan referència a la diversitat de sistemes de producció, tant en relació a l'agricultura i la ramaderia, com en relació a la desigualtat en la localització industrial i en l'organització territorial del sistema financer. Culturalment parlant hem d'assenyalar tant la riquesa dialectal de la llengua, malgrat la seva unitat que no vol dir uniformitat, com la de la toponímia o de la gastronomia. Prendre consciència d'aquestes diferències, no és pas anar en contra dels Països Catalans, sinó ben al contrari, assumir-los tal i com són per fer-los més nostres.

— Però hi ha quelcom que ens uneix, que tradicionalment s'ha identificat essencialment amb la llengua i també amb alguns fets històrics. Actualment, on creus que rauen els elements d'unitat dels Països Catalans, malgrat (o potser gràcies) a la seva heterogeneïtat?

Certament que la llengua comuna que parlem és actualment un fet fonamental i no podem pas negar-ho. El dia que no parlem català serem una altra cosa, però no serem catalans. Ara bé, crec que els Països Catalans es fonamenten en quelcom més que en una llengua, ni que aquesta en pugui ésser l'expressió més visible.

En aquest sentit, jo crec que tot el que està relacionat amb la mar

Mediterrània i amb el clima que se'n desprèn és el que ens dóna més unitat als Països Catalans. Crec que és essencial el ritme de vida que se'n desprèn. Més lent, amb més capacitat de perdre temps (o de guanyar-ne! segons altres criteris). Això comporta un sistema de valors diferencial respecte dels que imposa la globalització contemporània. Sense voler ser determinista, crec que les particularitats de les condicions climàtiques de la Mediterrània, afavoreixen aquest valors més lúdics i hedonistes.

Més enllà, però, del clima, la Mediterrània com a mar, o més concretament la mar Balear, ha estat segurament la que ha construït els nostres Països Catalans. El 1976 el filòleg Max Cahner assenyalava com els Països Catalans responien a l'àmbit de la navegació de cabotatge d'aquesta mar, el que explicaria la seva forma allargassada en els sentit dels meridians. Encara avui la mar Balear és un factor extraordinari d'homogeneïtat, especialment a través de la seva explotació turística, que provoca l'aparició d'un seguit de característiques molt similars en la majoria de comarques i regions. Totes elles es troben confrontades a uns problemes econòmics, socials, ecològics molt semblants a tot el llarg del litoral.

La força unificadora de la mar Balear va portar a que algunes persones proposessin, sense massa èxit, canviar la denominació de Països Catalans, per la de Països Balears.

— Però més enllà dels aspectes físics i ambientals, on se situen els elements humans de proximitat i unitat?

Jo crec que un dels més importants és el de la xarxa urbana que aconsegueix d'organitzar el territori amb una gran coherència, tan funcionalment com paisatgísticament i morfològicament. La jerarquia de ciutats està molt ben distribuïda, amb al capdamunt les ciutats de Barcelona, València i Palma.

La xarxa de comunicacions, amb l'anomenat "carrer major dels Països Catalans", l'autopista de la Mediterrània, que més enllà de la seva funció turística, aconsegueix connectar Salses i Guardamar, tal i com Fraga està connectada al Vendrell per una altra autopista. La distància marítima amb les Illes és salvada pels nombrosos i ràpids ferris que surten de Barcelona i València. Tot això sense tenir en compte el sistema aeroportuari, és clar...

— El fet comarcal, no seria també un fet unificador dels Països Catalans?

Gens ni mica, ja que les comarques fora de Catalunya no tenen cap tipus de tradició malgrat els intents que hem fet els geògrafs d'impulsar-les.

Actualment, en el cas de Catalunya, llur importància es molt variable. De fet hi ha una diferencia territorial molt gran entre les comarques més despoblades i les més poblades. Les comarques metropolitanes crec que no tenen gaire sentit. Ara bé, comarques com l'Alta Ribagorça, que són tres ajuntaments, segur que els hi surt més a compte concentrar aquests tres ajuntaments en un sol viatge a Barcelona, per expressar d'alguna manera gràfica que poden tenir interès a reforçar llurs lligams i relacions. A les àrees poc habitades la comarca té un paper important a jugar. A més, com que la comarca és un dels mites de l'imaginari col·lectiu català, tothom està content i a més dóna feina als geògrafs. Però això, ho repeteixo, és un fenomen que es limita al Principat, sense una importància similar ni al País Valencià, ni, menys encara, a les Illes Balears.

— Tenint en compte el que planteges de la manca de sentit de les comarques metropolitanes, no s'ha produït, en el cas de Barcelona, una fissura entre la ciutat i la resta del país?

Mai ha existit aquesta fissura, ja que Barcelona sense Catalunya no seria res i viceversa. Això està clar des del començament de l'expansió de Barcelona al segle XVIII. La revolució industrial la fan persones de la resta de Catalunya que venen a Barcelona i Barcelona redistribueix bastant damunt del territori gran part de la seva acumulació. No hi pot haver un país sense una capital. La manca d'un lideratge urbà pesa damunt de la identitat territorial. No es pot pensar Catalunya sense Barcelona (com no es pot pensar el Quebec sense Montreal). Una altra cosa és que a nivell popular la gent s'insulti o hi pugui haver gelosies de tota mena.

Aquesta suposada fissura, és absolutament fictícia i més en aquests moments en què Barcelona, afortunadament, va perdent població. Arreu, els centres de les ciutats perden població i això és un símbol de riquesa. I aquesta població que se'n va es redistribueix per tot el territori i això Barcelona ho ha fet sempre, fins i tot quan no en perdia de població.

— En la renovació del debat i la reflexió a l'entorn dels Països Catalans, quins altres elements caldria integrar?

Crec que una noció central que caldria analitzar a fons seria la de "nació", ja que juga un paper central, primordial, pel fet que hi ha molts conceptes que s'hi relacionen, com són "estat", "ciutadania" i fins i tot un terme tan ambivalent i polèmic com el de "cultura". Cal definir i perfilar de manera clara i sistemàtica tots els aspectes orgànics i sentimentals, tant polítics com culturals que aquests conceptes comprenen, amb totes les seves conseqüències i possibles aplicacions diferencials en l'àmbit de Països Catalans.

Un altre aspecte que caldria no oblidar, és l'anàlisi geopolítica de l'entorn dels Països Catalans, tant en les formes clàssiques, com en les més innovadores a l'entorn del binomi "centre-perifèria". Penso per exemple en les anàlisis entorn a la centralitat política i econòmica d'un sector de Catalunya, en com es generen les fronteres lingüístiques, tant al Nord com al Sud, en la marginalitat de les Illes Balears... Totes aquestes anàlisis haurien de comprendre diferents escales supra i infra Països Catalans, anant de l'escala local fins a l'escala mundial, per tal d'explicar convenientment el context i marc en el que aquests fenòmens es produeixen, que són en definitiva també el marc i el context que ens els poden explicar.

— Precisament, quin hauria de ser l'encaix dels Països Catalans en el marc europeu?

El gran problema dels catalans és que sempre hem mirat cap a França, Anglaterra, Alemanya..., tot i que nosaltres tenim moltes més similituds,

per exemple, amb els italians... Ara bé crec que la viabilitat política dels Països Catalans, que és molt petita, tan sols és possible a dins de la Unió Europea, que és una Europa que està definida sobretot pel mercat, més que per altra cosa.

Des d'aquest punt de vista, crec que hi ha possibilitats, perquè les dimensions de Catalunya, València i Balears juntes són les d'una regió europea; i el perfil econòmic és tan similar avui en dia, amb un pes del turisme tan espectacular i amb tant d'èxit com el que tenim en aquestes tres entitats, que pot arribar un moment en què aquesta unitat fins i tot tingui una justificació tàctica. Però en qualsevol cas només com una regió europea en un moment de difuminació dels estats tradicionals. El seu encaix hauria de ser el d'una regió econòmica potent fonamentada en el turisme. Si no, no veig que en tingui de viabilitat.

— I la connexió mediterrània no europea, quina hauria o podria ser?

Certament no podem oblidar que l'Islam va arribar fins al Llobregat, el que comporta una herència que és important. Però a banda d'aquest fet històric, cal prendre consciència que no sabem què passarà amb els estats nació tal com ens han arribat, amb tots els processos de canvi i de reestructuració que hi ha ara. Això pot obrir perspectives que en aquest moments no som capaços de veure.

Crec que els Països Catalans tenen un paper a jugar en la Mediterrània, però actualment aquesta mar és una àrea de conflicte més que d'altra cosa. L'únic paper que crec que es pot jugar és el que es fa ara, és a dir la plataforma en la qual es fan els contactes entre el Mediterrani i l'Atlàntic. La primera parada del que ve cap a l'Atlàntic i del que va cap a la Mediterrània és fa d'alguna manera aquí. És una plataforma nodal de canvi de transport, però com que tot el món està organitzat de sud cap a nord... el Mediterrani no va de sud cap a nord i això no funciona i cap al sud no hi va ningú.

El que cal és fer les relacions transversals, però no hi ha massa gent que estigui interessada en fer-ho.

— Des de la teva experiència com a geògraf, tan a nivell de professor, com d'investigador, com definiries la situació actual de la geografia catalana?

Crec que cal dir molt clarament que no podem parlar d'una geografia catalana com a tal. Les disciplines científiques es coneixen per la producció investigadora i no pel nom. Si algú, a partir de la producció geogràfica feta a Catalunya i als Països Catalans, és capaç de definir una escola de geografia catalana, llavors canviaré d'opinió. Crec que la nostra producció científica és escassa i pobra, a voltes fins i tot és molt dolenta, quan no banal.

Això no significa que no hi hagi estudis geogràfics, ja des de la tradició no universitària començada per En Pau Vila. Cal no oblidar que el territori a Catalunya és fonamental, tal i com ho és la "sang" al País Basc, el que explicaria que allí, més que estudis geogràfics hagin desenvolupat estudis antropològics.

Ara bé, crec que no és suficient per parlar d'una escola, o si ho preferiu, escoles de geografia catalanes. Tot i l'esforç de reflexió que s'ha fet, la producció de teoria geogràfica des de Catalunya i dels Països Catalans és mínima, també en el meu camp dels estudis urbans. Tan sols existeixen descripcions de fenòmens, com en el cas de Barcelona, que poden estar molt ben fetes, però que no donen peu a l'elaboració de teoria.

— Anant més enllà dels Països Catalans, com definiries l'actual procés de globalització?

Crec que cal diferenciar la mundialització, entesa com una economia que té capacitat de tenir relacions a nivell del món (com fou ja, per exemple, el comerç de les espècies o de la sal en altres èpoques històriques) de la globalització La globalització comporta que des de cada lloc, des de qualsevol lloc, es pot arribar a tot el món. I que a qualsevol lloc, d'alguna manera hi ha tot el món, el nostre món, el que vivim. Avui és possible que un fet local sigui venut, difós, transmès, comunicat a tot el món.

El que suposa la globalització no és el que del centre s'arriba a la perifèria sinó que hi ha una fragmentació i desestructuració tal del sistema, en general, que es pot fer a la inversa. No vull dir que es faci ni que sigui igual de fàcil de fer des de tot arreu... òbviament que no, perquè la desigualtat és la base de la geografia, però des de qualsevol lloc avui, es pot trobar el món en el lloc i des del lloc es pot arribar a l'escala global, sigui comercial, cultural, informativament...

— Podem considerar-la com una via d'imposició i colonialisme cultural?

En primer lloc vull dir que personalment discrepo de la visió de la globalització com un fenomen extern i imposat a nosaltres mateixos. Això penso que és el que és diferent, nou. L'esquerra tonta, que som la gran majoria, presenta la globalització com una mena de dictat del capitalisme internacional i que altra vegada ens imposa els seus esquemes. D'aquesta manera perdem de vista l'anàlisi de que som nosaltres els que ens volem globalitzar, especialment des de la caiguda del mur de Berlín.

Nosaltres em refereixo a tothom, tothom que arriba a tenir uns nivells mínims d'informació, que arriba a menjar, que passa la fase de subsistència. Fins i tot diria que hi ha persones que estan en fase de no cobrir els nivells de subsistència i que serien capaços de moure's abans per determinades coses que considerem com a globalització. Jo crec que som nosaltres, les persones humanes, les que hem vist una forma de viure, que ens és extraordinàriament atractiva. Hi ha confort, salut, higiene, nivell de renda, consum d'una sèrie de coses... I aquesta força està dins de les persones humanes. Aleshores voler presentar això com una imposició, com una cosa que vé de fora, com una cosa dolenta, no ajuda en absolut a l'anàlisi. Això pot dur a un gran divorci entre la gent i les élites formades. La Unió Soviètica possiblement ha caigut, no per la propaganda capitalista, sinó quan han viatjat i han vist la televisió. Ara viuen pitjor que abans, evidentment, però això és conjuntural.

— Creus llavors que les arrels de la globalització es troben en el mateix desig de les persones de viure altrament?

Quan es critica simplistament la globalització, s'ignora la força del desig de les persones que volem viure de la forma més confortable. Aquesta és una gran força. No podem moralment condemnar una cosa a la qual no estem disposats a renunciar, excepte si ens fem eremites

Per altra banda, però això no té perquè suposar de cap manera l'existència d'un sol model cultural. Personalment m'he dedicat a estudiar els shopping centres, els fenòmens comercials que representarien l'aparador, el paradigma per a molts de la globalització: a tot arreu les mateixes botigues, els mateixos objectes... Doncs bé, quan estic en un shopping centre als EUA, al Brasil o a Barcelona, veig francament grans diferències tot i que a vegades sigui el mateix capital el que els hagi organitzat.

El que em sembla que és fatal és el voler explicar sempre les coses des de

fora i trobar sempre un culpable que està fora i ser incapaç de fer l'anàlisi correcta. Jo només dic que els ésser humans tenim un desig natural de confort, de tenir una certa estabilitat, i això no és dolent. Jo estic en contra dels predicadors, siguin marxistes, moralistes o fonamentalistes.

— Caldria llavors ampliar les dades utilitzades en les nostres anàlisis de la globalització?

L'única forma és ser capaç d'integrar a l'anàlisi dades de realitat. En el moment que siguem capaços d'organitzar un esquema de pensament que inclogui totes les dades de la realitat i no exclogui per simplificació i per moralisme, sentiments i coses considerades baixeses no serem capaços d'interpretar. Estic d'acord que cal intentar analitzar les nostres virtuts i defectes, i que construïm un món diferent i millor, però que compti amb nosaltres, sabent que nosaltres som miserables i som gent que pot fer el millor i el pitjor. Es pensa que el món és o hauria de ser el de Walt Disney, tant des de l'esquerra com des de la dreta, el que és absolutament irreal.

En el moment en què tu facis una anàlisi que simplifiqui estàs fomentant d'alguna manera algun fanatisme i tard i d'hora acabarà petant. Si tu vols acabar amb el sofriment humà el que primer has de fer és entendre a les persones humanes i tractar-les com són. Perquè quan parlo de confort penso senzillament en el fet de tenir una parella i un lloc cobert on jaure-hi a gust de tots dos...

En el moment que fas l'anàlisi de la globalització buscant culpables externs, la gent considera que com el dolent ve de fora algú li ha d'arreglar el problema. I no senyor, el problema se l'ha d'arreglar cadascú, l'hem de resoldre entre tots. El tercer món no necessiten ni ONGs, ni predicadors. El que cal es que es posin a treballar com vulguin, que s'equivoquin trenta mil vegades, que tenen dret a equivocar-se que nosaltres ho hem fet moltes vegades al llarg de la història, és a dir que no esperin una solució des de fora.

I no oblidem que ara més que mai la gent no vol móns ideals, sinó móns reals i tangibles.

Agustí Nicolau Coll, és geògraf i membre d'Enllaç.

enllaç

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

*En/Na*_____

Adreça _____

*CP*_____*Població* _____*Comarca*_____

*Telèfon*_____ *Fax* _____ *correu electr.* _____

❒ *em subscric a* Via fora!! *(1.600 ptes. per 4 números)*

❒ *Vull rebre en número* *de* Via fora!! *(500 ptes.)*

❒ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 1.000 ptes. per trimestre*

❒ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 1.500 ptes. per trimestre*

❒ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 2.000 ptes. per trimestre*

❒ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb* *ptes. per trimestre*

Forma de pagament:

❒ *Gir postal*

❒ *Domiciliació bancària.*

❒ *Personalment*

*Data*_____ *Signatura:*

enllaç

BUTLLETA DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

*En/Na*_____

Caixa/Banc _____

C.C./Llibreta □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□□□

Adreça _____

*CP*_____*Població* _____*Comarca*_____

Agraïré que amb càrrec al meu compte/llibreta s'atengui, fins a nova ordre, el rebut que periódicament presentarà Enllaç per al pagament de la meva col·laboració.

*Data*_____ *Signatura:*

La majoria de les Comunitats Autònomes reben el que els correspon.

Els ciutadans de Catalunya mereixen un tracte fiscal just.

Totes les comunitats autònomes han d'aportar diners al conjunt de l'Estat. Les comunitats més riques n'aporten més que les altres. Els ciutadans de Catalunya aporten un **24% més** de diners que la mitjana de les Comunitats Autònomes per al funcionament de l'Estat i per a la solidaritat amb altres territoris. Ara bé, quan l'Estat retorna a les Comunitats Autònomes una part d'aquests ingressos, unes comunitats reben els que els correspon i Catalunya un **12% menys**. Això suposa un desequilibri global d'uns **36 punts**. Aquest desequilibri fiscal **representa entre 800.000 milions de pessetes i 1,2 bilions de pessetes cada any**, és a dir 500.000 pessetes per cada família. Si tornés a Catalunya una part d'aquests diners milloraríem la nostra economia i el benestar i la cohesió social de tots els catalans. **Hi hauria més escoles, més hospitals, més residències**. En definitiva, més infraestructures i millors serveis públics. Aquest tracte fiscal injust que Catalunya pateix limita les seves capacitats de modernització, creixement i benestar, tant dins d'Espanya com dins d'Europa. **Ha arribat el moment d'aconseguir un tracte més just per als ciutadans de Catalunya. Hi estem d'acord, oi?**

Generalitat de Catalunya

CONTENTS		ENHAVO
Editorial	3	Cefartikolo
New thesis on culture and interculturality	4	Naŭ tezoj pri kulturo interkulturo
The Human Community	7	La homa komunumo
Globalisation, multi-cultural societies and communication medias.	14	Globaleco, plurkulturaj socioj kaj amaskomunikiloj.
On Life and Death.	19	Pri la vivo kaj la morto.
Interview with Carles Carreras.	21	Intervjuo al Carles Carreras.

Via fora!! *núm. 62 Primavera del 1999. Preu venda: 500 ptes.*

Edita: Associació **enllaç**. Apartat de Correus 85, 08291 Ripollet (Vallès Occidental), telèfons: 93 692 51 83 – 93 692 66 55, adreça electrònica: mon@bcn.servicom.es.

Podeu reproduir qualsevol article sempre que sigui de manera íntegra, però us agraïem que en féssiu constar la procedència.

Via fora!! és membre de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC).

Aquest número de Via fora!! és fruit del treball de: Eugeni Chafer, Marc Dueñas, Joan-Ramon Gordo, Agustí Nicolau, Jaume Sobrevals, Carme Tarrida, Milagros Vallès i Lluís Vàzquez.

Han col·laborat en les traduccions: Alice Baumann, Ramon Llop, Marina Ollé, Llibert Puig i l'Associació Catalana d'Esperanto.

La fotografia de portada mostra un paisatge de Txèquia i és de Miquel Palau.

Les il·lustracions són d'Eva Virgili i Xavi López.

Via fora!! és composada electrònicament per membres de l'Associació, amb la col·laboració de Servei de Secretaria S.A. Impressa als PP. CC. a "La Impremta" (el Prat de Llobregat), amb paper ecològic Biotop 3 de 90 grams pel que fa a l'interior i cartulina ecològica Magnosttar de 200 grams pel que respecta a les portades.

D.L. B-13.925/1984; I.S.S.N. 0214-672X.

Editorial	**Editorial**	**3**
Altrament	**Nou tesis sobre cultura i interculturalitat** Raimon Panikkar	**4**
	La comunitat Humana Lluís Ma. Xirinacs	**7**
	Globalització, societats multiculturals i mitjans de comunicació Àngel Castiñeira	**14**
Relligats	**De la vida i de la mort** Concepció Poch	**19**
A la intempèrie	**Conversa amb Carles Carreras**	**21**

enllaç

62

9 770214 672003